

Sygn. akt V U 77/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 maja 2023 r.

**Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w następującym składzie:**

Przewodniczący: Sędzia Beata Łapińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2023 r. w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku Z. J. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o wypłatę niezrealizowanego świadczenia

na skutek odwołania Z. J. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia (...) sygn.: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje Z. J. (1) prawo do niezrealizowanego świadczenia po zmarłym w dniu 19.10.2022r. bracie S. J. (1).

Sygn. akt VU 77/23

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 listopada 2022 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił Z. J. (1) przyznania prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłym bracie S. J. (1). W uzasadnieniu organ rentowy podał, że wnioskodawca nie należy do kręgu osób uprawnionych do pobrania niezrealizowanego świadczenia, a zmarły był osobą niezależną finansowo, gdyż posiadał własne świadczenie.

W odwołaniu z dnia 9 grudnia 2022 roku Z. J. (1) wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia. W uzasadnieniu wskazał, że uzyskiwana przez S. J. (1) emerytura, która wynosiła około 500 zł a nie wystarczała na zaspokojenie wszystkich jego potrzeb.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, powielając argumentację przedstawioną w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny w sprawie:

S. J. (1), urodzony (...), nabył od dnia (...) roku prawo do emerytury z uwagi na osiągnięcie wieku emerytalnego. Mieszkał w miejscowości (...), gm D..

(dowód: decyzja z dnia 27 lutego 2020r., k. 17 - akt ZUS)

Zmarły uprawniony był do pobierania emerytury w wysokości 589,44 zł netto, do której nabył prawo w (...)

(okoliczność niesporna)

Ostatnio S. J. (1) zatrudniony był na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 lutego 2002r. do 4 marca 2004r. w Zakładzie pracy (...). Następnie uprawniony był do renty z tytułu niezdolności do pracy do 31 lipca 2007r.

(dowód: świadectwo pracy z 8 marca 2004r. k. 7, zaświadczenie z 27 listopada 2007r. k. 51 – akt ZUS)

Komenda Powiatowa Policji w B. prowadziła poszukiwania S. J. (1), którego zgłoszenie zaginięcia złożono 20 września 2022r. Zwłoki S. J. (1) znalezione zostały w dniu 19 października 2022r.

(dowód: informacja z K. w B. z 18 maja 2023r. k. 25 – akt sprawy, akt zgonu, k. 27 - akt ZUS)

S. J. (2) przed śmiercią przez cały czas zamieszkiwał z bratem Z. i jego rodziną we wspólnym gospodarstwie domowym. Była to posesja należąca do Z. J. (1). Przez wiele lat pozostawał na ich utrzymaniu. Zmarły S. J. (1) nadużywał alkoholu. Po uzyskaniu prawa do emerytury, całe otrzymywane kwoty przeznaczał tylko na alkohol. Wszelkie koszty związane z jego utrzymaniem, bieżącymi opłatami, wyżywieniem, ubraniem, opłatami za energię, wodę, opał ponosił Z. J. (1). Brat w żaden sposób nie dokładał się do utrzymania mieszkania. Miał oddzielne pomieszczenie, ale wszystkie opłaty związane z utrzymaniem nieruchomości ponosił Z. J. (1) wraz ze swoją żoną A. J.. S. J. (1) zaginął 28 sierpnia 2022r. Po jego zaginięciu przychodziła na adres jego zamieszkania emerytura, ale Z. J. (1) jej nie pobierał, bo to nie były jego pieniądze, a nie wiedział co się dzieje z bratem.

(dowód: zeznania Z. J. (1) nagranie od minuty 15:55 do minuty 16:27 w związku z nagraniem od minuty 1:01 do minuty 12:03 – protokołu rozprawy z dnia 12 maja 2023r.)

Na posesji nie ma oddzielnych liczników na wodę i prąd. Umowy na dostarczanie energii i wody zawarte są ze Z. i A. J..

(dowód: umowa sprzedaży energii elektrycznej i umowa o zaopatrzenie w wodę koperta k. 24 – akt sprawy)

W dniu 16 listopada 2022 roku Z. J. (1) zwrócił się do organu rentowego z wnioskiem o wypłatę niezrealizowanego świadczenia po zmarłym bracie S. J. (1).

(dowód: wniosek z dnia 16 listopada 2022 roku, k. 24 - akt ZUS)

W następstwie tego wniosku wydana została zaskarżona w sprawie decyzja.

(okoliczność niesporna)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Wydając zaskarżoną decyzję organ rentowy powołał przepis art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504 ze zm.). Przepis ten stanowi, że w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.

Do niezrealizowanych świadczeń należnych zmarłemu w świetle art. 136 ust. 1 ww. ustawy uprawnione są więc trzy kategorie osób:

- małżonek i dzieci, z którymi osoba zmarła prowadziła wspólne gospodarstwo domowe;

- małżonek i dzieci, z którymi osoba zmarła nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego;
- inni członkowie rodziny uprawnieni do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała osoba zmarła.

Świadczenie należne po zmarłym wypłaca się innemu członkowi rodziny tylko wtedy, gdy spełnia on warunki do uzyskania renty rodzinnej lub gdy zmarły pozostawał na utrzymaniu tego członka rodziny. W związku z tym, że skarżący nie należał do grona osób uprawnionych do renty rodzinnej po zmarłym, to ocenie podlegało czy zmarły pozostawał na utrzymaniu Z. J. (1).

Sąd Okręgowy na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego doszedł do przekonania, że odwołanie jest zasadne. S. J. (1) przez szereg lat z uwagi na brak jakichkolwiek środków do życia pozostawał na utrzymaniu swojego brata Z. J. (2), u którego mieszkał. Nie ponosił żadnych kosztów związanych ze swoim utrzymaniem, czyli leczeniem, wyżywieniem, ubraniem a także związanych z utrzymaniem nieruchomości, na której mieszkał. Nie płacił za prąd, wodę, opał. Odwołujący systematycznie zaspokajał podstawowe potrzeby zmarłego brata. Nie zmienił tego stanu, zdaniem Sądu Okręgowego fakt, że od grudnia 2019r. S. J. (1) nabył prawo do emerytury. Zgodnie z poglądem orzecznictwa sądów apelacyjnych, za osoby pozostające na utrzymaniu innych członków rodziny w rozumieniu art. 136 ust. 1 uważa się osoby, które bądź to nie posiadają żadnych własnych świadczeń emerytalno-rentowych (gdyż dopiero wystąpiły z wnioskiem o nie), bądź też pobierają wprawdzie takie świadczenia, ale w najniższej wysokości przewidzianej ustawą, a koszt zaspokajania ich usprawiedliwionych potrzeb jest znacznie wyższy” (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 11 lipca 2012 r., sygn. akt III AUa 516/12 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 24 kwietnia 2013 r., sygn. akt III AUa 1439/12). Dlatego nie sposób zgodzić się z argumentacją organu rentowego, że skoro S. J. (1) otrzymywał emeryturę to utrzymywał się sam. Biorąc pod uwagę wysokość uzyskiwanego świadczenia przez zmarłego tj. 589,44 zł - zawarte w zaskarżonej decyzji sformułowanie, iż zmarły „był osobą niezależną finansowo - posiadał własne świadczenie rentowe” jest zdaniem Sądu przesadnym stwierdzeniem. Tak uproszczona interpretacja uniemożliwiałaby w prawie każdym przypadku zastosowanie art. 136, który przyznaje prawo do niezrealizowanego świadczenia innym niż małżonek i dzieci członkom rodziny, nie spełniającym uprawnień do renty rodzinnej, właśnie w przypadku, gdy zmarły mimo pobierania świadczeń z ubezpieczenia społecznego pozostawał na ich utrzymaniu.

Niewątpliwie S. J. (1) uprawniony był do świadczenia emerytalnego, ale wysokość tego świadczenia oraz to, że wszystkie środki przeznaczal on na alkohol spowodowały powstanie sytuacji wyjątkowej. W takiej sytuacji nie można Z. J. (1) traktować jako osobę, która wyłącznie przyczynia się do utrzymania. Przyczynianie się jest bowiem drobną czy epizodyczną pomocą. Jest dostarczaniem niewielkiego ułamka środków pozwalających na utrzymanie. Natomiast w przedmiotowej sprawie odwołujący sprawował kompleksową opiekę nad bratem. Świadczenie, które ten pobierał nie mogło wystarczyć nawet na podstawowe opłaty i żywność. To odwołujący zapewniał zmarłemu żywność i zaspokajał podstawowe potrzeby związane z mieszkaniem. Tym samym zmarły pozostawał zdaniem Sądu na utrzymaniu Z. J. (1).

Z tych przyczyn Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji i przyznał Z. J. (1) prawo do niezrealizowanego świadczenia po zmarłym w dniu 19 października 2022r. bracie S. J. (1).